

F

ictiunea

nr. 59, 13 februarie 2023
Săptămânal de cultură

OPTm

Adrian
Majuru
e un fel
de paznic al
Bucureștiului.
Noaptea
îi cresc aripi
și uneori
stă de vorbă
cu mine
pe malul
Dâmboviței.

Zenob

Director de număr: Ciprian Handru

Anti-bilanț

Emanuela Ilie

Din motive diverse, și în 2022 am declinat, cu sau fără grație, orice invitație de a participa activ la retrospectivile obișnuite, de final de an cultural românesc. Și, să o recunosc direct, am mai puține remușcări ca oricând pentru că nu mi-am trimis nici de această dată *bilanțul* – în treacăt fie spus, termen folosit frecvent într-un mod nefericit sau cu totul eronat (orice novice în materie de economie știe că ideea de bilanț contabil presupune o sinteză corectă a situației economice și financiare, așadar o dare de seamă care să includă atât activele, cât și pasivele unei societăți; ignorând cu totul sensul primar al sintagmei, cei care aleg să o extrapoleze – pe plan cultural, firește – nu fac, de cele mai multe ori, decât să înregistreze, ditirambic, activele editoriale ale prietenilor sau partenerilor de joc cultural).

Ce-i drept, am simțit și eu, ca la fiecare sfârșit de an cultural, regretele inerente, determinate de faptul că nu am reușit să citesc toate cărțile pe care mi le-am dorit (și nici să semnez publicistic toate volumele pe care le-am parcurs integral). Aș fi vrut, de asemenea, să am răgazul de a scrie pe larg despre evenimentele artistice sau editoriale cu adevărat valoroase, la care am participat efectiv și cu o bucurie genuină, deși filtrată cultural. Precum, spre exemplu, cea de-a XV-a ediție a FITP-TI (organizată exemplar, la Iași, de teatrologul Oltița Cîntec) sau, ca să mut arcul referențial, lansarea integralei N. Steinhardt. Dincolo de aceste păreri de rău care au de-a face exclusiv cu pasivele proprii, însă, voi recunoaște din nou că nu mă omor deloc după ierarhiile și topurile literare sau artistice, din mai multe rațiuni ce mi se par cumva elementare. Nu voi aminti, aici, decât câteva dintre ele.

În primul rând, indiferent cât de la curent vrei să fii cu ceea ce se scrie la noi, efectiv este imposibil să îți pasul cu numărul imens de cărți care apar într-un singur an pe piața autohtonă de carte. Inevitabil, chiar dacă ești specializat sau îți propui

să urmărești exclusiv un singur gen literar, ajungi să ratezi lectura unor volume substanțiale, mai ales dacă ele sunt scrise de autori excesiv de discreți ori publicați de edituri fără venituri consistente, vizibilitate clară și forță mediatică serioasă. Ce-i drept, știm cu toții oameni „de bine” – cultural vorbind, desigur – care se pricep de minune să vorbească (dacă este cazul, chiar cu prilejul unor lansări cu ștaif) ori să scrie (eventual, dacă li impune pentru varii beneficii, chiar articole întinse pe pagini întregi) despre cărți pe care în cel mai bun caz le-au frunzărit sau cântărit paratextual (printr-o strategie în trei pași simpli, considerată eficientă ori chiar infailibilă: mai întâi, examinând și laudând gongoric calitatea editurii/colecției editoriale, respectiv *eforturile imense* ale echipei de promovare a opului cu pricina; apoi, bineînțeles, susținând cu vehemență capitalul cultural al autorului acestuia; în sfârșit, însăilând o argumentație valorică fie strâns legată de aceste *date inexpugnabile*, fie meșteșugit raportată la semnificațiile sugerate de titlul cărții avute în vedere). Dar nu la această specie omnivoră – și vorace – de critici mă refer, bineînțeles, aici. Și nici la subspecia căreia i se permite efectiv orice; de

exemplu, să scrie exclusiv despre cărțile prietenilor sau colegilor de grup editorial/ gașcă publicistică. Ori să stâlcească, nonșalant, nume de autori și titluri de cărți, chipurile citite atent, dar expediate, „critic”, în 2-3 fraze de circumstanță, numai pentru a conserva sau, după caz, întări niște relații considerate necesare.

În al doilea rând (subsecvent primului), oricâte active editoriale ai deține, ca susținător fervent al literaturii române, tot trebuie să îți recunoști pasivul exigibil (*sic!*). Altfel spus: oricâte pachete cu cărți sau e-bookuri ai primi de la editurile care îți permit să se promoveze ori să îți plătească serviciile și așa, tot îți rămân o serie întreagă de datorii la capitolul achiziție & lectură. Ca să nu mai vorbesc despre faptul că tinzi să îți procuri, din fonduri proprii, din ce în ce mai puține volume apărute la edituri care, *dom'le, nu te respectă deloc, din moment ce nu îți trimit nici măcar un volumaș, acolo...* (citât aproape fidel din discursul înțepat al unui cunoscut cultural, bine înfipt pe plan publicistic, care se plângea într-o pauză de conferință națională că nu are acces *chiar la toate editurile românești sau basarabene care contează cu adevărat*). M-am

întrebat adesea, firește retoric, câte cărți ajung să parcurgă cu adevărat sau măcar să deschidă cei care nu conțin decât să se laude pe diferite rețele de socializare cu teancurile consistente primite de la edituri mamut, dornice să se asigure de un plus de vizibilitate critică, sau de la edituri mai mici, dar ambițioase, dornice să obțină, astfel, măcar un credit publicistic oarecare.

Inclusiv din motivele expuse, lacunar, până aici, aș propune cel mult – și doar pe jumătate ludic – o serie de jocuri ierarhice alternative, la care să participe, atenție!, nu numai cronicarii de întâmpinare ori criticii cărora li se asigură, automat, o vizibilitate imensă prin/ în presa culturală mainstream. Ci și, de pildă, gimnaziștii, liceenii și studenții care investesc enorm în lecturi de cele mai diverse tipuri. Sau, pur și simplu, diverse categorii de pasionați ai anumitor genuri (nu neapărat de consum), de la casnice la corporatiști ori polițiști și de la chefi la medici sau juriști. Ce-ați spune, bunăoară, de *bilanțul refuzaților*? Dar de *clasamentul marilor ignoraților*? Ori de *retrospectiva etern ignoraților*? Sau, în fine, de *ierarhia (prea)discreților*?

Versiunea integrală în online



Daria

Liviu G. Stan

Când a văzut că-și ia telefonul de pe noptieră, a dat ochii peste cap. O reacție inutilă, desigur, fiindcă el face asta zilnic. Și tot zilnic, gestul o cam răvășește. Mai bine ar ține ochii strânși, ca să nu-i mai urmărească degetele, degetele lui frumoase, chiar așa grășune cum sunt, să nu le mai urmărească cum se întind și apucă telefonul. E ceva infam în gestul ăsta. INFAM.

Și ea are un telefon, dar nu-l va folosi niciodată împotriva relației lor, așa cum face el, se gândește și extrage din cuier haina lungă și neagră de fâș, cu gluga ei mare. Cât de mult îi place gluga asta, cât de protejată se simte când și-o lasă peste frunte și aproape nu mai vede nimic în jur, nimic din urâtenia orașului ăsta cutreierat de nebuni și de aroganți, de interlopi și de protestatari, de parcă ar fi un bălci cu program non-stop.

Se duce pe balcon și aruncă o privire prin fereastra aburită. Atât de gri orașul ăstuia, ca nins cu

funingine. De la poluare o fi având cerul culoarea asta? Of, iar a dat pe minim caloriferul? Alt motiv ca să se aburească geamurile nu există.

Învârte robinetul caloriferului spre dreapta, întotdeauna spre dreapta.

S-a răsucit. Ea, nu robinetul. Aproape că s-a smucit. El i-a trecut prin spate. Mereu ca un fugar. Cum, abia acum își bea cafeaua? Iarăși va transpira leocă așteptându-l. Trage de fermoar, își despletește fularul de lână, își trece degetele prin păr. Să-i dea de înțeles că o irită sau nu?

Ea lasă acum ușa frigiderului să se închidă lent, dar el îi dă un brânci ușii cu cotul, fiindcă nu suportă duhoarea de sarmale reci care vine dinăuntru.

Ea rupe folia de aluminiu a unui iaurt și-și afundă încet lingurița în melasa albă. Ia loc lângă el, dar în capul mesei. Își țuguie buzele pe căușul linguriței, lăsând iaurtul să se dilueze în saliva produsă la contactul cu fermentii. Mai bine să guste un iaurt cât îl așteaptă decât



să-i asculte tăcerea. Nu că n-ar fi crescut lângă un tată posac, nu că n-ar fi sortită mutăllăilor, își repetă mantra, dar taică-său n-a tratat-o niciodată cu genul ăsta de tăcere neutră și niciodată n-a făcut-o să se simtă neubită.

Îi cunoaște toate obișnuințele. Acum va sorbi cafeaua. Iată-l că soarbe cafeaua. Mereu lipăie primele două, trei guri, de frică să nu se opărească. Dacă nu l-ar iubi așa cum îl iubește, i-ar fi greu să nu se simtă dezgustată. Ticul ăsta. Ticul ăsta îi dă o grimasă de bătrân libidinos când scoate vârful limbii.

Acum își va verifica telefonul pentru a șaptea oară. Măcar de-ar cotrobăi prin e-mail-urile de la birou, dar n-are ea bafta asta, nu s-a legat la cap cu un *workaholic*. Ceea ce verifică el acum este ceea ce-l va face, odată intrați în metrou, să nu mai ridice ochii din ecran.

Este atât de concentrat. Cumva s-a încruntat? Nu-i poate dibui starea exactă, pentru că adesea pare lipsit de mimică, ca și cum n-ar avea piele și sufler, ci craniul învelit în multe straturi de hârtie.

Continuarea în online

Un miel plecat la plimbare

Marius Balo

Mă văd pe mine la doi ani jumate privind marea pentru întâia oară. Mângâi cu blândețe o girafă gonflabilă pe care mi-a cumpărat-o tata de dimineață, drept răsplătă pentru că am mâncat toți morcovii fierți din salata boeuf. Cu mintea însă sunt departe. Nu înțeleg ce se întâmplă cu mine, însă atunci când privesc valurile cum scaldă plaja cu mișcările lor ritmice și senzuale ceva se întâmplă. Simt o chemare de undeva sau poate e un îndemn. Nu știu. Un dor de ceva.

Imensitatea azurie îmi spune ceva, iar creierul meu înregistrează flămând fiecare pulsație. Cu mijloacele limitate, mijloace specifice vârstei pe care le are la dispoziție, încearcă să decodeze mesajul și să îl traducă în termeni sau asocieri pe care să le înțeleg. Nu reușește. Îndosariază, depune fragmentul într-un sertar și



își îndreaptă atenția spre textura lucioasă de plastic, a girafei.

Licăriri și tresăriri din acea trăire profundă pe care am avut-o atunci la mare am simțit însă și în anii care au urmat. Vara la bunicii în după-amiezile târzii când lumina este perfectă, aproape de răcoarea serii, mă găseam cuprins câteodată de chemarea celui dor. Vino! Vino unde e aroma! Nu

înțelegeam nici acum chemarea însă primeam acele momente cu mare drag și bucurie. O bucurie care îmi zguduia întreaga ființă, bucuria de a te ști părtaş la o întâlnire cu eternitatea. Timpul se oprea odată ce sesizam perfecțiunea momentului. Să rămân aici Doamne, să rămân aici! Într-un sens foarte real chiar am rămas, pentru că nu am uitat clipele de lumină niciodată.

Chemarea însă a rămas, și la scurt timp am descoperit-o și în întunecimea din amurgul serii. Un staul cu oi la marginea satului, toți mieii pregătindu-se de culcare mai puțin unul care vroia să sară gardul. Să meargă unde? Numai el știa. Un vânt rece mă împingea să mă întorc și să merg acasă însă m-am împotrivit și am rămas să văd ce face mielul. A sărit. A sărit gardul și s-a pierdut în niște tufișuri întunecate. N-am uitat nici această

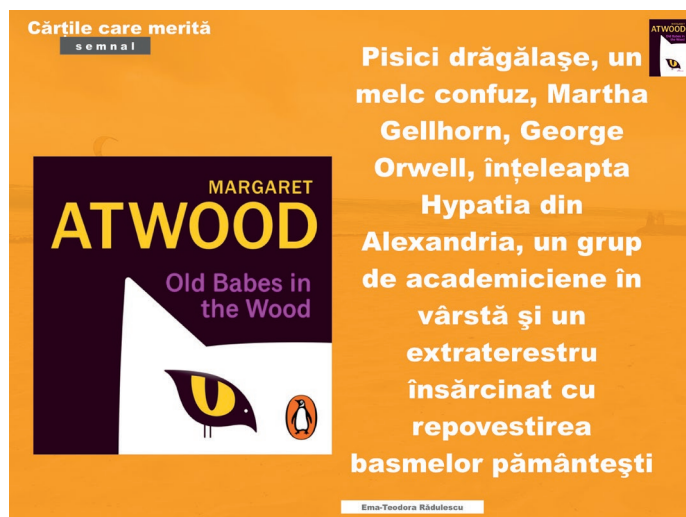
image pe care natura părea că mă imploră să nu o văd.

Așa a început practic dihotomia în sufletul meu. Simțeam mereu ambele dorințe. Să rămân aici, în liniștea staulului, în răcoarea serii, în bucuria luminii de seară. Sau să sar, să mă pierd în necunoscut, în aventuri nemaiauzite! Să trec marea și să găesc chemarea de departe. Dorul de ceva fel.

Am ales să stau apoi am ales să plec, să caut aroma, să explorez tărâmurile de poveste și de vis. Odată ajuns undeva simțeam timp de luni de zile că locul respectiv e ireal, priveam totul în jurul meu cu așa un interes și cu o asemenea detașare încât dacă m-ai fi văzut puteai să juri că sunt un duh prins între două lumi. Totul era fascinant și mă lăsam purtat de val. Chiar în trivialități, chiar și în primejdii.

Margaret Atwood, *Old Babes in the Wood*, Chatto & Windus, 2023

Ema-Teodora Rădulescu



O colecție strălucitoare alcătuită din cincisprezece povestiri ale lui Margaret Atwood, autoarea recunoscută la nivel internațional și premiată pentru cărțile *The Handmaid's Tale* și *The Testaments*.

Aceste povestiri explorează toate aspectele vieții, de la doi prieteni care privesc diferit trecutul lor comun, până la modul corect de a împiedica pe cineva să se înece; de la o fică ce se străduiește să își dea seama dacă mama ei este vrăjitoare, până la ce poți face cu obiectele vechi moștenite, cum ar fi niște săbii din Al Doilea Război Mondial.

Ele prezintă pisici dragălașe, un melc confuz, pe Martha Gellhorn, pe George Orwell, înțeleapta Hypatia din Alexandria, un grup de academiciene în vârstă și un extraterestru însărcinat cu repovestirea basmelor pământești.

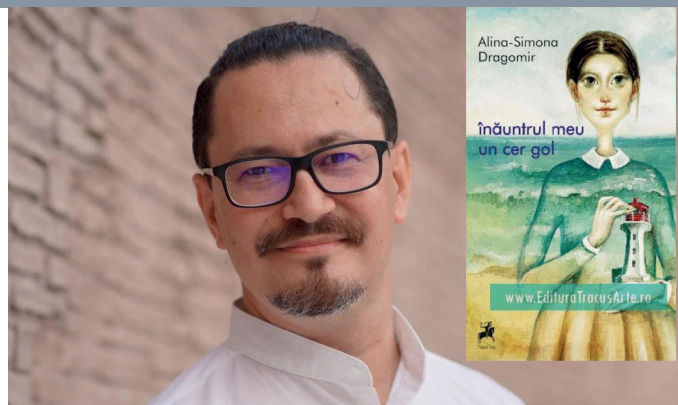
La baza colecției se află o secvență ce urmărește călătoria unui cuplu, momentele importante și cele mărunte ce creează un mariaj trainic – și ce îi urmează.

Glorioasa gamă a creativității și umanității lui Atwood atinge apogeul în aceste povestiri, ce încântă, iluminează și devastează deopotrivă.

Jules Verne liric – poftim că am spus-o!

Andrei Velea

Înăuntru meu un cer gol a apărut în 2022 la editura Tracus Arte. Este compusă din două părți, I. înăuntru meu un cer gol și II. umbra mea verde până la piele. Nu mi-am dat seama dacă, din punct de vedere stilistic, există vreo diferență. Însă, tematic, da. Îmi pare că în prima parte „bântuie” mai mult o prezență masculină, un fel de „tu” complicat și departe, care face ca interiorul să devină totuna cu exteriorul, iar timpul și spațiul să se raporteze nu la coordonatele obișnuite, ci la altele cu totul noi, specifice poeziei. Iată: „îmi place să cred că oamenii au contur/ [...] / lângă tine/ când din și printre degete/ coloana vertebrală se frânge/ sub greutatea ta/ conturul se-ntoarce pe dos/ se înăsprește/ străpunge marginile/ te prinde/ din nou/ pe de-a-ntregul în tine.” (pg.10) Poate că misteriosul personaj „nora” (oare Nora Luga?) are dreptate acolo unde spune (citată în poemul Alinei-Simona) „când vrei să scapi de o iubire/ scrii o



poezie” (pg.12) Dacă ar fi atât de simplu... Dar ce poezie superbă naște astfel de întrebări și frământări legate de iubire!

Alina-Simona Dragomir e pasionată de anatomie. Dar o sucește așa cum numai un poet o poate face. Detaliile trupului apar frecvent în poeme, într-o ordine și într-o legătură nefirească, dar senzuală, lirică. Iată: „două mâini/ cu degete lungi și fine/ se întrepătrund/ așa cum întunericul se amestecă în zidurile unei/ catedrale” (pg.13), „îmi netezesc

cearcănele/ cum își netezesc domnișoarele cutele rochiilor” (pg.14).

Cred că cele mai bune poeme sunt cele scurte. Nu că acolo unde prelungeste discursul liric nu reușește, doar că, din punctul meu de vedere, Alina-Simona se descurcă extrem de bine pe spațiile mici. Acolo are și curajul unor adevărate arte poetice, are curajul unor aforisme sau proteste. Ceva din zodia haiku-ului o urmărește cu talent. Aceste exerciții lirice sunt mai pregnante în partea a doua a cărții. Iată câteva exemple: „femeia

este programată să fie mamă./ eu vreau să fiu altceva/ mai concret/ mai rotund/ ca vârsta unui octogenar.” (pg. 53), „îmi imaginam ce ar putea simți un copac când e/ îndoit de mâinile unei femei în durerile facerii.” (pg.50).

În metafizica lirică descrisă în poemele Alinei-Simona e prea puțin loc pentru un fir narativ dur și concret care să unească versurile de-așa natură încât să nu le poți demonta. Ele pot fi reasezate ca într-un cub Rubik în care orice ai voie, dar numai fața general acceptată ca fiind cea corectă, nu!

Scrisă cu rafinament, poezia ei nu își propune să șocheze, ci să te poarte, ca-ntr-un fel de Jules Verne liric, spre străfundurile propriei ființe, acolo unde trupul, spațiul și timpul au alte coordonate.

Versiunea integrală în online

Alina-Simona Dragomir,
Înăuntru meu un cer gol,
Tracus Arte, 2022

2023 – Un an al publicării

Roxana Ruscior



Anul acesta se anunță că se poate de interesant pentru mine. Voi publica la editura „Litera”, în cadrul „Colecției de Proză Contemporană”, un roman de ficțiune istorică, *Diavolul din Freisetzburg*, pe care l-am scris acum doi ani, dar care nu-și găsisese încă editura potrivită. Acțiunea are loc într-un lagăr de concentrare nazist și este o poveste despre bine și rău, slăbiciuni umane și alegeri imposibile. Nu știu când va fi lansarea, dar încerc să schitez deja un plan pentru promovarea lui. În rest..., mă gândesc care va fi următoarea poveste pe care o voi finaliza și e tare greu să mă decid, pentru că am în lucru, de ceva timp, două manuscrise – un roman Science Fiction și unul realist. Să vedem

care dintre ele va dori să iasă primul la lumină. Va fi o surpriză chiar și pentru mine!

Până atunci însă, urmăresc cu interes lansările de anul acesta, să văd ce cărți mă tentează să mai citesc. Aștept cu nerăbdare romanul *Neuroleptic* al lui Dorian Dron, care va fi publicat tot la „Litera”, dar și al doilea volum dintr-o serie fantasy de Cezarina Anghilac, *În cerul fiarei*, care o să apară la editura „Crux Publishing”. Mai departe, rămâne de văzut ce o să mă atragă..., știu sigur că o să citesc multe cărți de psihologie, pentru că am neglijat în ultimul timp nișa asta și am mare nevoie de cunoștințe serioase de psihologie pentru a contura așa cum trebuie personajele din următoarele mele romane.

Există cărți proaste

Emilia Toma

Nu toată literatura de consum e proastă. Există literatură de consum bună. Și Homer scria pentru toți grecii, deci aia a fost literatură de consum cândva. Și Shakespeare scria să distreze lumea. Sau să-i întristeze, mă rog, și la telenovele plângem, deci e ok să-ți scape un oftat și la *Romeo și Julieta*. Faptul că acum nu-i mai „consumăm” ca pe vremea lor e altă discuție. Dar am vrut să dau două exemple de scrieri care la vremea lor erau de consum, în speranța că unii, ăia care au musca pe căciulă de regulă, să nu se mai atace și să nu o mai considere o jignire. Literatura de consum e ok, coexistă liniștită cu suratele ei mai amărâte precum literatura înaltă sau hai, măcar cea de bună calitate. Și, repet, poate fi și bună.

Iar acum, definițiile mele – repet, nu sunt critic literar, cel mai bine ar fi să verificați informația înainte. Carte bună – înseamnă ceva în plus pe lângă poveste, mai are un strat (sau mai multe), dar obligatoriu să fie minim unul pe

lângă firul narativ evident. Fie că asta se întâmplă prin trimiteri istorice, artistice, psihologice (favoritele mele atât în scris, cât și în lecturi), mistice, sociale, filosofice sau de alte feluri – cele enumerate de mine atârând din start de cartea respectivă mai greu sau mai puțin greu în termeni de „dificultate” a lecturii. Sau, dimpotrivă, dacă ajunge să fie citită exact de persoana care are backgroundul necesar, poate fi o carte foarte simplă – dar nu ușoară, ci doar simplu de descifrat prin prisma culturii cititorului. Deci pe scurt, carte bună – straturi. La cartea bună povestea aproape că devine irelevantă câtă vreme în afara ei, în lucrurile nescrise în carte, tu, ca cititor, ai găsit un sens, un *aha*, un *exact!*, un *chiar că!*, un *nu cred!*, un *asa ceva!* – atenție, toate astea din ceea ce în carte **nu e scris**, că *aha*-uri și *nu cred*-uri găsim la orice pas în paginile unei cărți slabe de consum, dar alea direct cu privire la ce *stă scris acolo*. Și ajung la carte proastă – simplu de tot, n-are straturi. Nici

unul. Are acțiunea ei (sau poate să nu aibă nici măcar acțiune) – de regulă incoerentă (fără corespondent istoric, psihologic, filosofic, geografic sau de alte soiuri, adică se întâmplă lucruri și atât, fără atenție la epocă, locuri, moment social, background psihologic al personajelor și așa mai departe), nu aduce evoluție personajelor, lecții, legături între punctul A

și punctul B, e doar o înșiruire de acțiuni și oameni fără pic de poantă sau profunzime, dar care te face să te simți bine, nu presupune efort. Și e plină de *aha*-uri și de *nu cred*-uri pe bază de ce citești *cu ochii*, nu pe bază de ce reiese din text, pentru că **din text nu reiese absolut nimic**.

Versiunea integrală în online



Intracranietatea unei lumi mai bune

Dorian Dron

Ligia Părvulescu,
Intracranian, Casa de
Editură Max Blecher, 2022

Am deschis *Intracranian* cu emoție. Simțeam că va fi ceva acolo. Și nu datorită apariției poemelor în celebra colecție *Plantații* de la Casa de Editură Max Blecher, ci pentru că am avut ocazia de atâtea ori s-o aud pe Ligia Părvulescu vorbind, susținându-și ideile și prezentându-ne un imaginar care, din punctul meu de vedere, merită aprofundat.

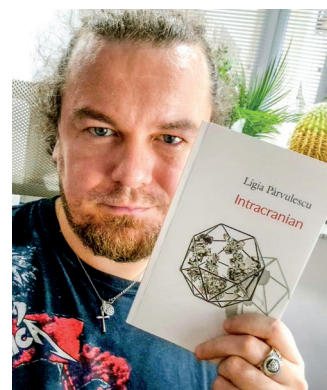
Lumea Ligiei are nerv, e vie și ne poate salva de noi înșine. Spațiul, la limita distopiei, o zonă dragă ei și implicit și nouă, reușește să ne dea o șansă. Să ne arate că avem o scăpare, că acum, la limita puterilor noastre, după întreagă „moarte” spirituală și trupestă într-o realitate bolnavă,

merităm să credem. Acum, în ceasul al doisprezecelea, mai avem o șansă. Lumea *Intracraniană* nu e atât de departe pe cât credem, e fix acolo unde îi spune numele, în mintea noastră și tot ce putem face este să apăsăm în mă-sa pe butonul de switch.

Suntem niște animale lovite, animale sălbatiche, îmblânzite de incapacitatea de a mai riposta. Vedem în fiecare zi cum pierim de pe fața pământului, cum o seară dintr-un club, ce se dorea a fi una specială, relaxantă, devine o tragedie. Iar spitalele înghit cadavrele, pieile cad de pe trupurile supurânde și noi, ceilalți de pe margine, numărăm. Suntem niște animale bolnave, îmblânzite.

Dintre poemele *Intracranie* ale Ligiei Părvulescu am și eu preferatele mele: (sunt ani), 512, (un foșnet) (contaminare) (inse-rare) (o aiureală din Ljubljana),

renaștere (o zi în Ljubljana). Ar fi mai multe, dar mă limitez la acestea. Citindu-le, îmi dau seama că moartea este cea mai ușoară variantă pentru a trăi, căci în preajma morții ne agățăm cu ultimele forțe să fim. Și atunci revine totul, tot ce am ascuns în noi. Toate amintirile, senzațiile, emoțiile. Vedem imagini ce rulează pe un proiector din capul nostru. Apoi e liniște. O liniște grea, care vine în ajutorul nostru. Prea mult am trăit, prea mult am suferit. Uneori chiar prea mult am și gândit. „Despre dragoste numai de bine”, așa ne propune Ligia și are dreptate. Căci despre morți nu vorbești urât, ci îți aduci aminte că au trăit, că ne-au făcut să zâmbim la un moment dat, că au fost cu noi și printre noi. Iar despre dragoste nu este necesar să vorbim. Ea este. Și va fi, chiar dincolo de barieră, dincolo de viermii care se iau la



întrecere pe podeaua „Institutului de cercetare medico-legală”. Chiar și dincolo de oase.

Iar eu îți mulțumesc ție, Ligia, pentru că nu m-ai lasat singur în această lectură și mi-ai oferit șansa să reconștientizez ceea ce sunt:

carne, sânge, zgârci și
un ceva aprins care încă
mai speră în BINE.

Un toast pentru Annie Ernaux

Andreea Ferigeanu

M-am cufundat în universul lui Ernaux și mi-a plăcut, mi-a plăcut mult. M-a cucerit prin sinceritatea ei, prin frustetea cu care spune adevăruri de nerostit, prin naturalețea cu care scrie. Am simțit-o aproape, de parcă eram singura ei confidentă. Probabil și pentru că este o scriitoare a intimității, dar și pentru că rezonază foarte mult cu stilul ei memorialistic, un stil direct, declarativ, pe care ea însăși îl numește *l'écriture plate*, stilul plat – o scriitură lipsită de metafore și jocuri stilistice – însă cum limba nu poate fi neutră, scopul este mai degrabă politic. Cum nici vinul nu poate fi neutru, și nici plat. Nu aveam cum să nu mă bucur de Annie Ernaux fără un pahar de șampanie: o dată că merită să-i sărbătorim victoria, dar și pentru că perlașul fin și persistent susține o scriitură atât de personală. O șampanie Bernard Remy Carte Blanche, realizată din 60% Pinot Noir, care îi oferă



fruct, 35% Chardonnay, care îi oferă structură, corp și 5% Pinot Meunier, care adaugă echilibru. Ca literatura lui Ernaux – reflexivă, austeră, și cu o notă intimă.

Am început cu singura traducere românească existentă – *Pasiune simplă. Confesiunea adolescenței*. Pasiune simplă este

de fapt o obsesie complicată pentru un bărbat căsătorit. Viața ei se învârtă în totalitate în jurul unui bărbat. După ce au citit cartea, niște studenți au acuzat-o că ar fi supusă – de ce se consideră, totuși, o feministă? Ernaux doar redă. Stilul ei este neutru, nu militant.

Confesiunea adolescenței este intimitatea unei adolescente – fata din '58, dintr-o familie modestă din care reușește să scape, plecând în căutarea femininității ei. Își descoperă sexualitatea trecând de la persoana întâi la persoana a treia, fapt care nu știu dacă sugerează o obiectivitate a faptelor sau mai degrabă o disocieră, o distanțare a naratorului.

Șampania are un gust puternic de pâine proaspăt scoasă din cuptor, de brișă și un postgust intens, lung, în care descoperi note surprinzătoare de miere și anason – urmele intimității solului – ca aluziile sociale din scrierile atât de personale ale lui Ernaux.

Aromele citrice și de mere oferă prospețime șampaniei, contopindu-se cu limbajul simplu, tonic al lui Annie Ernaux.

Annie Ernaux,
Pasiune simplă. Confesiunea adolescenței,
trad. Mădălina Ghiu, Vasile
Zincenco, Pandora, 2022

Pietrele când vorbesc

Gabriela Marciuc

Mergi în Turcia și vrei să-ți lași deoparte dorul de casă pentru a putea experimenta ceva cu totul nou și diferit. Dar ajungi în Ankara și constăți că primul gând e „miroase ca acasă”. Cum se poate așa ceva? Printre palmieri vara poate miroși la fel, cu aceeași notă subtilă de fum? A fost, oarecum, liniștitor. O tranziție mai ușoară spre ceea ce urma. După mai multe săptămâni, însă, petrecute în cea mai aridă parte a Turciei, îți dai seama că aici miroase doar a mâncare. Carne de vită și ficăței la grătar, pui rotisat, semințe și cafea proaspăt prăjite, ceai negru și sucuri proaspete de fructe. Dacă refuzi mâncarea și ceaiul, îi insuți până la a treia generație. În Adiyaman există trei valori eterne: mâncarea, aurul și Allah; poate Allah pe primul loc.

Însă cea mai prețioasă piatră este cea de Kapadokya. Bătută de soare și vânt, singură fără pădure, a văzut atâtea culturi, suflète și evenimente, despre care nu ar putea vorbi într-o viață de om.

Asemenea unui bătrân stând pe prispă și privind la tinerii care vizitează și se minunează de casa lui, fără a-l întreba ce mai face, așa și piatra din Kapadokya și-ar spune și o fărâma din poveste dacă ar fi cine să o asculte și să o înțeleagă. Acum, este despre baloanele care se ridică din vale în zorii dimineții, o imagine spectaculoasă pentru orice turist, cine

să se mai uite la minusculele încăperi în care oamenii au încercat să găsească momente de liniște și siguranță în vremuri ostile? Dar adevărata valoare a locului este ÎN piatră, săpată adânc, din afară nu vezi decât o grotă, crezi că e săpată de vânt, dar ea ascunde case și biserici. Plecând capul, coridorul e prea mic, urcând trepte, știi doar că intri într-o stâncă. Apoi

te trezești în altă dimensiune, e soare și cald, te întâmpină fețe și voci cunoscute, îți spun povești pe care le știi de mic, îți urează „bun venit acasă”.

O lume într-o stâncă, în mijlocul văilor, în care cei de aici se simt străini, dar noi ne simțim acasă.

Versiunea integrală în online



Supermarket for the soul

Ramona Ciucan

Peste 6 săptămâni, împlinesc 30 de ani. Săptămâna viitoare se deschide Lidl-ul din Mihai Bravu; mare eveniment. Plănuiesc să mă duc cu mama la deschidere. (În orice caz, în primele zile).

De ceva vreme dau târcoale magazinului în timpul plimbărilor mele zilnice. Mă uit lung la stadiul lucrărilor și la grupurile de muncitori de pe șantier. Sunt curioasă, dar nu întreb pe nimeni când se va deschide.

Așteptam de mult timp, mai exact de aproape un an, să se termine renovarea. Mama nu știe cum să se descurce în alte magazine pentru că a învățat pe de rost raioanele din Lidl și de multe ori când mă duceam la cumpărături la indicațiile ei se adăugau expresii de tipul „în stânga/ pe dreapta,

unde este untul, la 2 lei și ceva;” sau dacă nu găseam ceva de pe listă: „Ee, nu te-ai uitat tu bine” cu atâta siguranță de sine că îi poți vedea gândurile - o imagine exactă a raionului unde ai fi trebuit să găsești detergentul de rufe “din săptămâna XXL”. Cred că asta e o

boală - socială; creierul ei s-a atașat în mod habitual în așa măsură de dispunerea raioanelor din Lidl, încât să fie CONFUZĂ în alte supermarketuri.

În altă ordine de idei, nu mă surprinde pentru că este genul de ineptie care i se mulează perfect.

Aseară am descoperit că și ea își ia dulciuri pe care le mănâncă pe ascuns. Am verificat bonurile digitale din aplicația ei Lidl și aproape de fiecare dată pe listă găseam un croasant, o pâine cu ciocolată, un salam de biscuiți, un mic suc, care nu se mai găseau când ajungea acasă cu cumpărăturile!

Exact așa făceam și eu când mă trimitea la Lidl cu o sumă de bani fixă; găseam să îmi iau „ceva bun” și aruncam bonul pentru a scăpa de dovadă.

Când am realizat treaba mai sus descrisă m-am amuzat teribil, însă în același timp am simțit o căldură lăuntrică care s-a răspândit de-a lungul plexului meu solar; sau pieptului, pe românește. De ce m-am simțit așa?

Continuarea în online



Audiatur et altera pars/ Șah-mat

Rădulescu Ema-Teodora

În drum spre casă, mi-am lăsat obrazul fierbinte să devină una cu geamul autobuzului și spațiul interior una cu amintirile proaspete ale acelei revederi, care se topeau și ele unele în altele, involuntare și extrem de vizuale. M-am reîntors apoi în micul meu colț de haos, unde toate verbele erau la timpul prezent și am uitat de toate astea.

– Laura, ce înseamnă fericirea pentru tine?

– Probabil că a fi fericit este totuna cu a îndrăzni să îți alegi tu însuși visurile și idealurile, indiferent de ceea ce cred alții despre ele sau de ce ar considera ei potrivit pentru tine. Cred că fericirea pentru mine poate fi redusă la acest tip de curaj.

– Ești fericită?

– Din ce în ce mai fericită.

– Eu cred că există anumite lucruri care ar face orice om fericit. Doar că încă nu am descoperit care sunt acele lucruri...



– Atunci cum poți ști că ele există?

– Cred, de exemplu, că orice femeie cu o talie subțire este fericită. Sunt destul de sigură că nu mă simt așa pentru că a mea nu este încă suficient de subțire. E straniu... ești stranie... când eram

adolescente, visurile mele au luat forma corpului tău... aproape băiețesc, cu forme atât de drepte, dar nu ascuțite, atât de bine proporționate și totuși surprinzător pătărică cu pătărică... Și totul încununat întotdeauna de un zâmbet... același zâmbet pe care îl ai și acum,

când ne privim în oglindă, deși, în sfârșit, cântăresc cu cel puțin 8 kg mai puțin decât tine... Nu poți face asta, Laura... nu poți să dai și să iei viața visurilor celorlalți cum vrei tu... înseamnă ceva pentru tine? Am însemnat vreodată?

– Da! Și dacă și eu înseamnă ceva pentru tine, haide, te rog, să măncăm amândouă pufuleți.

Peste două luni m-au sunat să îmi spună că Anemona a murit. Dialogul nu a avut niciodată loc. Am încercat să mă mint că oricum nu ar fi făcut nicio diferență pentru niciuna. Din ziua înmormântării, sufletul meu a luat forma drumului înspre cimitir – universul meu interior are strabism. La început mergeam zilnic acolo cu gândul că asta ar fi echivalentul unei perechi de ochelari potrivite. În scurt timp, mi-am dat seama că starea mea, de fapt, se agrava. Am continuat, totuși, să merg. După ani de zile, am înțeles că nici nu ar fi trebuit să fac altfel.

the london notebook (I)

David Topală



am învățat să fiu mai îngăduitor cu celelalte, fostele versiuni ale mele. acu' un an-doi am început să-mi aliniez toate aceste clone ale mele care mi-au împinzit & bîntuit biografia & să le execut fără milă. să le anihilez, să le extirp cu bune & rele.

că eram X & Y. găsesc azi scuze? scuze aveam și atunci. e mai ușor să execuți foste versiuni ale tale & să le pui în circă toată mizeria în care te afli acum, decît să faci un upgrade versiunii tale actuale, s-o iei din loc & să înoți cu viteză prin canale, pînă găsești o ieșire

am ajuns azi în londra, în ghettoul zeilor, în *ragnarok*-ul gunoaielor, în paradisul șobolanilor, în apocalipsa tomberoanelor, în infernul cerșetorilor – în orașul ăsta care, în numai cîteva decenii, a pierdut tot ce era vreodată

m-am săturat să mă plîng. de alții. de mine. de alții. de mine. am făcut-o destul de douăzeci de ani încoace, de cînd am descoperit hîrtia & pixul. în toate zecile alea de caiete mîzgălite, scrijelite, profanate de mine – zecile alea de caiete & carnețele, cărora le-am dat foc ori le-am rupt & aruncat prin pădure anul trecut – tot mormanul ăla de litere, cerneală & patetisme intelectuale care, mai ales acum, că nu mai e, are pentru mine valențe medievale, arhaice, mitologice, oculte, demonice – pare un conglomerat din subsolurile alexandriei, ascuns de lume & cu lumea ascunsă de

el, o hecatombă de semne & simboluri indescifrabile – care-i mai folositoare așa, pierdută, rătăcită, aruncată, dezintegrîndu-se încet în nămolurile memoriei

trecut o lună de transpirație, frică & disciplinare. e 4.45 dimineața & urmează al doilea antrenament din noaptea asta. nu mai am nici emoții umane, nici explozivitatea bețiilor – sînt doar o mașină care nu încetinește nici măcar cînd motorina s-a terminat. fiara e în *adn*-ul uman. *lurking. lying in wait*

îmi restabilesc un ritm, iar odată cu mine, și rotația planetei

[„putem fi mîndri de ce am făcut, dar și mai mîndri ar trebui să fim de ceea ce nu am făcut. această mîndrie, rămîne s-o inventăm” - cioran]

Linia discontinuă a ratării

Smărăndița-Elena Vasilachi

Meditând asupra unuiu sau unora dintre elementele care ar putea să țină laolaltă sau să despartă (tematic, metodic, compozițional, ideational etc.) două dintre lecturile din sfera genului scurt, mi s-a părut provocatoare comparația a două *short stories* – „Lumină” din volumul *Fragil* al Simonei Goșu și „Poveste de Crăciun” din colecția de povestiri *Lampa cu căciulă* semnată de Florin Lăzărescu – în oglinzile somatice ale unui concept problematizat la noi de Emil Cioran și anume, ratarea.

Am identificat două posibile căi de acces către lumile propuse de Simona Goșu și Florin Lăzărescu în povestirile menționate anterior. Să fie personaje copii aflați încă la vârsta inocenței sau sunt pe punctul de a trece dincolo, în lumea ratării, adică a lucidității dureroase și abrupte?

Alina, fetița din povestea Simonei Goșu, apare în permanență alături de străbunica sa, Mica, iar contrastul pe care imaginea celor două îl provoacă prin sugestia vârstei are, paradoxal, o cheie comună: maternitatea absentă. Atât Alina, cât și Mica, au fost crescute de bunicile lor, fapt care trimite la o tristă realitate: nepoata și străbunica fac parte, ereditar și afectiv, din aceeași matrioșcă defectă care nu se multiplică, ci se restrânge în sine. În fapt, de la începutul textului și până la finalul acestuia, relația dintre cele două are ceva ritualic, sanctificat tocmai din perspectiva moștenirii lăsate de sentimentul unei lipse, a unui manque unificator: „Doar tu dai pă la mine, Ancuțo, doar cu tine mai vorbesc.” Permanentă confuzie a numelui care o enervează pe Alina pare a fi încă o dăru lăsată în memoria bătrânei în timpul

traversării dintr-o poală într-alta a Timpului-Mamă.

Plină de ochii fermecați ai copilului, povestirea lui Florin Lăzărescu are ceva în comun cu textul Simonei Goșu și anume, accentul care cade asupra modului în care copilul percepe anumite evenimente din viață. Atât în cazul Alinei, cât și în cea ce îl privește pe băiețel, percepția originală este alterată în final de intervenția diferită a adulților în viața lor. Asemenea Alinei, personajul lui Florin Lăzărescu este caracterizat la început de privirea magică a vârstei care ar fi putut salva umanitatea de la ratăre: „O piatră să-mi fi adus Moș Crăciun și mă făcea fericit. Conta gestul.” Însă, ceva apare în cursul firesc al receptării celor doi copii. Brutalitatea realității nu ezită să dezvrăjească universul infantil și, prin tușele fine ale autorilor, copiii sunt puși în legătură directă cu



moartea și aflarea adevărului mercantil. Câtă dreptate avea Cioran, considerând adolescenții și adulții niște nesuferiți care strică lumea cu luciditatea lor, cu dorința lor de a vedea transparența lucrurilor!

Versiunea integrală în online

Cartea de căpătâi

Cristina Bogdan

La 17 ani am avut, pentru prima dată în viață, „o cameră doar a mea” (ca toți cei care o îndrăgesc pe Virginia Woolf, nu pot să nu zâmbesc în fața acestei sintagme). Ce victorie răsunătoare să am colțul meu, în care să îmi așez lucrurile după voia inimii și-n care să mă pot ascunde de agitația din restul apartamentului, pe care îl împărțeam cu părinții și cu cei doi frați ai mei. După ce mi-am ordonat cărțile în bibliotecă (întotdeauna, semnul locuirii a fost, pentru mine, rânduirea volumelor pe rafturi, dacă nu se odihneau ele, nu-mi puteam găsi nici eu liniștea), am scris cu litere de tipar, mari și îngroșate, pe o foaie de hârtie pe care am lipit-o pe ușa unuiu dintre dulapuri: „Toate le pot întru Hristos, Cel Care mă întărește”. (*Epistola către Filipeni*, 4: 13). A stat acolo neclintită ani întregi, mângaiată sau cercetată îmbufnat de privirile mele și de



surâsul înțeleghător sau condescendent al prietenilor care mi-au trecut pragul, și o păstrez și astăzi, deși m-am mutat de mai bine de două decenii într-o altă casă. Însă sentimentul acelei clipe, prins ca o insectă într-o rășină în cuvintele decupate din epistola paulină, nu m-a părăsit.

Tot în apartamentul din Drumul Taberei, din apropiere

de stația Romancierilor, mi-am îmbrăcat pereții bucătăriei în citate din *Vechiul* și *Noul Testament*, aspre ca veșmintele din piele de capră sau vapoase precum mătasea de pe trupurile reginelor, pe vremea când prietenul meu (de ieri și de azi, chiar dacă acum îl alint „domnul soț”) se pregătea să devină student la Teologie. Într-un ungher

al memoriei regăsesc, fără prea multe ezitări, o hartă pe care se înșiruie versete decupate din *Psalmi* („Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria. Ziua zilei spune cuvânt și noaptea nopții vestește știință”, *Psalmul* 18: 1-2), citate din *Apocalipsă* („Și m-am uitat și iată un cal alb și cel care ședea pe el avea un arc; și i s-a dat lui cunună și a pornit ca un biruitor ca să biruiască.”, 6:2) sau din Epistolele Apostolului Pavel („Purtați-vă sarcinile unii altora și așa veți împlini legea lui Hristos.” *Galateni*, 6:2). Deodată cu acele versete, care ne-au scosperi albi în timpul cât învățam pentru admitere, pentru că trebuia să le reții cu tot cu cifrele identificatoare, s-a mutat în mine un zid înalt de piatră, pe care s-au tot scris și rescris secvențe din *Biblie*.

Continuarea în online

Slow cinema

Anda Duman

Emre Çağlayan discută în introducerea cărții sale, *Poetics of the Slow Cinema*, despre riscul acestei estetici de a deveni un trend degustat doar de „elite”, care găsesc în tipul acesta de cinema un însemn al culturii înalte, ceea ce îi încurajează și pe cei care nu au apreciat filmul să simuleze plăcerea în fața unei așa-zise capodopere. Pe scurt, *slow cinema* ar putea fi un simplu însemn de clasă pentru intelectuali, fără nicio direcție politică reală și fără substanță estetică, unde tăcerile lungi nu înseamnă uneori nimic mai mult decât faptul că regizorul nu are nimic de spus. Autorul demontează criticile, dorindu-și să demonstreze că este limitativ să definești această mișcare ca fiind doar un element situat în opoziție față de cultura populară. Studiile de film ar trebui să privească *slow cinema* ca fiind parte dintr-un fenomen mai larg, operând chiar din interiorul culturii *mainstream*, ale cărei invenții tehnologice îi sunt de multe ori de folos (Çağlayan, 2018, p. 16). În ciuda accentului pus pe forma acestor filme, vorbindu-se excesiv despre timpii morți, cadrele extrem de lungi, intervenția minimală asupra filmului în procesul de post-producție, *slow cinema* este totodată despre zone de interes recurente în ceea ce privește problemele abordate. Filmele se concentrează deseori pe scene cotidiene, fără potențial dramatic în sensul convențional, pe experiențe umane precum singurătatea, alienarea, disperarea, oboseala, plictiseala și alte trăiri al căror ton negativ este întrerupt uneori de un umor complementar (Çağlayan, 2018, p. 24).

Béla Tarr, cunoscut pentru cadrele sale lungi, care de cele mai multe ori urmăresc mișcările unui personaj, integrează această estetică și în filmul său din anul 2000, *Werckmeister Harmonies*, care pornște de la romanul lui László Krasznahorkai, concentrându-se pe trecutul întunecat al Ungariei într-o manieră care îmbină

realismul specific regizorului cu elemente supranaturaliste. Inserția imaginii extraordinare a balenei din centrul orașului și prezența prin absență a Prințului, personajul care deși nu este văzut niciodată exercită o autoritate puternică asupra locuitorilor, toate aceste devieri de la estetica realistă creează o atmosferă sumbră, de coșmar care potențează dimensiunea socio-politică a filmului. Impresia că cele întâmplate sunt un vis îngrozitor doar accentuează ideea că realitatea poate fi la fel de întunecată și că oamenii se găsesc abandonați și blocați într-o astfel de lume. Mișcările lente ale camerei care cartografiază spațiul pentru o lungă perioadă lasă spectatorul să vizualizeze acel spațiu în timp real și să perceapă mai acut senzația de claustrofobie. Camera înregistrează pustietatea orașelor fără nume pe fundalul cărora disperarea și singurătatea personajelor nu au unde să se ascundă. Deșertul urban sau rural care nu indică o geografie concretă e doar unul dintre puținele elemente care lasă narațiunea într-o zonă de indeterminare. Motivația din spatele deciziilor lui János și a celorlalte personaje este deseori neclară, conflictul politic este vag, interesele celor care se revoltă sunt neștiute, iar prezența circului și a Prințului rămân într-o obscuritate neliniștitoare. Ira Jaffe vede în această indeterminare o atitudine combativă și demonstrativă în raport cu estetica dominantă și convențiile filmului *mainstream* (Jaffe, 2014, p. 151).

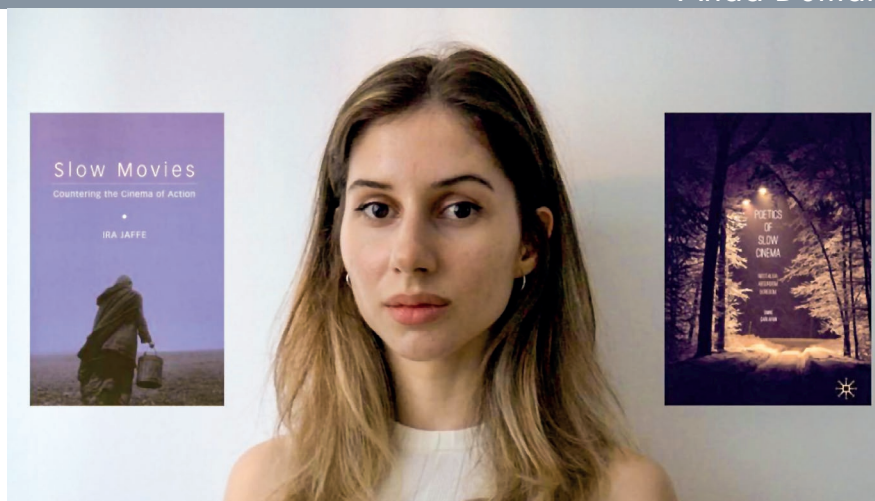
Toate tehnicile formale adoptate de Béla Tarr sunt o abatere de normă.

În acest sens, caracterul modernist al filmului *Werckmeister Harmonies* este vizibil, așa cum observă Emre Çağlayan, el venind și ca o reacție la vechea tradiție. Çağlayan vede în filmele lui Tarr locul în care motivația narativă este distrusă, lăsând loc explorării rolului cinemaului și al modului de percepție în fața unei forme cinematografice atât de radicale, cum este *slow cinema* (Çağlayan, 2018, p. 42). Continuând tradiția modernistă, ceea ce merită să fie arătat de cameră nu sunt doar evenimentele excepționale.

În contextul oricărui conflict politic violent, ideea de umanitate e supusă unui test și devine chestionabilă. În construcția coșmarească a filmului, situația politică din Ungaria se vaporizează în problematica mai largă a regimurilor totalitare în general. Terenul pe care acestea îl deschid, spațiu al excepției unde orice este permis și orice poate fi legitimat este terenul unde definiția omului începe să se latine și spațiul pe care Béla Tarr rostogolește acest bulgăre de angoasă numit *Werckmeister Harmonies*.

Emre Çağlayan, *Poetics of slow cinema : nostalgia, absurdism, boredom*, Elveția, Springer Nature Switzerland, 2018.

Ira Jaffe, *Slow movies countering the cinema of action*, New York, Columbia University Press, 2014.



Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985



9 772821 798503